

Landskap: *Halland*

Upptecknat av: *Prior Jansson*

Härad: *Flåh*

Adress: *Skottorp*

Socken: *Laholms lands församling* Berättat av: *Peter-Magnus Bengtsson*

Uppteckningsår: *1939*

Född år *1855* i *Laholms lands församling*

Uppteckningen rör *Trolsen vid Klacken sid 1.*

Vätter -" 4.

Vättaljus -" 6.

Flås fruen -" 7.

Trollet i Åmot -" 9.

Den mystiska rösten -" 11.

Ställa till rätta kyrkogård -" 15.

Jättegraven i Ahla -" 17.

ACC. N:R. 6043

Landskap: Halland Upptecknat av: Prior Jansson
Härad: Fläk Adress: Skottorp
Socken: Laholms länförsamling Berättat av: Peter Hagruss Priegstern
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Laholms länförs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Trollen vid Klacken.

I Gräscydt i Östra Kungälv socknen bodde troll vid en plats, som kallas Klacken. Denna plats ligger vid foten av Hallandsåsen. Än i dag finnes ett hål i stenhällen vid Klacken, men trollen ha försvunnit numera.

Våre julafton sågtes en ljusken över den plats, där trollen bodde. Detta, som fingo se skenhet, frödle det var guld. I genom Hallandsåsen fanns en gång, som var en mil lång, och genom denna gång färdades trollen, då de skulle begiva sig till skåne.

Skriv endast på denna sida!

6043

ACC. N:R.

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Prior Jansson*
 Härad: *Jst* Adress: *Skattorp*
 Socken: *Laholms landsförsamling* Berättat av: *Peter Magnus Bengtsson*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1855* i *Laholms landsförs.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
2 ARKIV

Trouffamiljen var stor, så det gick mycket bröd åt. Då fattet i trakten bakade, kommo trollen och vil-
 le låna bröd. De lånade bl.a bröd
 av berättarens (Peter-Magnus Bengtssons)
 mormors mor, som levde i slutet av
 1200-talet. Trollen komma alltid rejält
 och lämnade tillbaka de bröd, som
 de låna de, men var gång de lånade bröd,
 bestämde de, att de skulle lämna det
 tillbaka, sen de bakat i Rönä Tua (trol-
 lens ^{benämning} på Dömmestorps gård i Hasslövs
 socken). Orsaken till att de alltid be-
 stämde detta var, att de stulit brödet

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6043**

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Pror Jansson*
 Härad: *Stök* Adress: *Skottorp*
 Socken: *Laholms landsförsamling* Berättat av: *Peter Magnus Bengtson*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1855* i *Laholms landsförs.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3

*där Tratten kivade med folket på Råa
 Tusa, och därför stula de ifrån dem.*

Skriv endast på denna sida!

6043

ACC. N:R.

Landskap: Halland Upptecknat av: Pron Jansson
Härad: Vök Adress: Skottorp
Socken: Laholms lands församling Berättat av: Peter Magnus Bengtson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Laholms lands förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

4

Vättar

Vättarne voro stora som en
ästen "glätt". De voro kallblodiga
och lågo i dväla om vintern. Till
färgen voro de kolsvarta. De badde
under boningshusen och kommo upp
om näfferna i stugorna. Då kunde
folk se dem dansa kring borden, och de
hade sina vätta-gus hände. Men de
vor precis som råttor, för så snart som
de hörde, att folket, som låg i sängarna,
rörde sig, sprungo de ned i sina håål.
Därför fick den som fäo syn på en
vätte, stirra på den och intë flytta

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6043

Landskap: *Holland*

Upptecknat av:

*Bror Jansson*Härad: *Nöke*

Adress:

*Skatörp*Socken: *Laholms lands församling*

Berättat av:

*Peter Magnus Bringsen*Uppteckningsår: *1939*

Född år

1855 i Laholms lands förs.

LUNDS UNIV.

FOLKMINNES-

5 ARKIV

blicken från dem, för då förvannas de.
En kvarleva från den tiden, då folk all-
mänt trodde på vättar, är yttlighet,
när fruntimmerna hålla ut varmt
vatten: "Åkte er vättar". Vättarna
vara gotsinta och gjorde ingen skada, om
folk inte ofredade eller förnärmade
dem.

Skriv endast på denna sida!

6043

ACC. N.R.

Landskap: Halland

Upptecknat av: Per Jansson

Härad: Hög

Adress: Skottorp

Socken: Laholms landsförs.

Berättat av: Peter Magnus Ringström

Uppteckningsår: 1939

Född år 1855 i Laholms landsförs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Vättaljus.

Vättaljus liknar gul flinta och är likt
ett vanligt ljus till formen. I mitten
finns också något som liknar en
veke. Man kunde använda vättaljusen
till träbrötlse. Vid Gropsmållan i
Östra Karups socken längs Stensån fanns
massor av vättaljus. Vättarna hade
dessa ljus att lysa sig med.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

6043

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Bror Jansson*Härad: *Nök*Adress: *Skattarp*Socken: *Laholms lands församling*Berättat av: *Peter Magnus Frongthorn*Uppteckningsår: *1939*Född år *1855* i *Laholms lands förs.*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Havspuen.

Än i dag finnes här i södra Halland en sed, att alla skola lägga sig vid dagstjens "fröafton" den 25 mars, numera bry folk sig mindre om denna gamle tradition. Denne sed har anknytning ^{bl. a.} (till anknytning) till följande sägen om havspuen.

Fröafton fick ingen ha fönt, för då kom havspuen och åt upp "fröet". Hon gick i land och släppte alla sina kreatur lösa. En bonde i V. Mellby Laholms lands församling, Severus Sven, trodde inte, att det hade någon

Skriv endast på denna sida!

6043

ACC. N:R. _____

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Peter Jansson*Härad: *Höke*Adress: *Skattarp*Socken: *Laholms landsförs-*Berättat av: *Peter Magnus Pangsrum*Uppteckningsår: *1939.*Född år *1855* i *Laholms landsförs*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

bebyggelse om en råttade sig efter talet,
och hade därför fönt "föcasten". Flors-
fruen kom iland med sina djur och åt
upp hans foder.

Samme bonde, vars gård låg
nära sjön (Kattegatt) hade en ko, som
kalvade ut på efterlösten, och den
hade inte varit hos någon tjur.
När bonden räknade närmare efter,
kom han underfund med, så kon blivit
med halv föcasten. Det var hans-
frun djur, som varit foder till kalven.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6043

Landskap: Halland

Upptecknat av: Aron Jansson

Härad: Håh

Adress: Skottorp

Socken: Laholms landsförs.

Berättat av: Peter Magnus Bengtsson

Uppteckningsår: 1939

Född år 1855 i Laholms landsförs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVTrollet i Ämot

Där, som Lagan utmynnar i Laholms bukten i byen Ämot i Laholms landsförsamling bodde ett troll. Det kunde se en hel mil ut i havet, och fiskarna i vattnet inom den milen.

En fiskare gick på vägen ut mot sjön och mötte då trollet. Detta frågade fiskaren, vart han skulle gå till. Denne svarade, att han skulle gå segla ut på sjön och fiska lax. Trollet sade: Du har inte ut på sjön att göra nu, för där finnes inga lax där ute nu. Men jag ser en enda lax, och ^{den} kan du ha om

Skriv endast på denna sida!

6043

ACC. N:R.

Landskap: Halland

Upptecknat av:

P. Jansson

Härad: Flöke

Adress:

Skillinge

Socken: Laholms landsf. förs.

Berättat av:

Peter Magnus Bringsjö 10

Uppteckningsår: 1939

Född år

1855 i Laholms landsf.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

du vill. Laxen har bara ett ^{öga} och står
där, som jag nu pekar för dig. Fiskaren
tackade frället för hjälpen och seglade
ut på sjön till den platsen, som frället
hade anvisat. Mycket riktigt, där fick
^{han} upp en mycket stor lax, men som fräl-
let hade sagt, hade den bara ett öga.

ACC. N:R. 6043

Landskap: Halland Upptecknat av: Bror Jansson
Härad: Höle Adress: Skuttorp
Socken: Lekholms landsförsamling Berättat av: Peter Magnus Bragten
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Lekholms landsförs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES
ARKIV

// —

Den mystiska rösten.

Anna i Jydered levde på 1700-
talet och var känd vida omkring för sin
hollborn. Var någonstans Jydered låg, vet
jag inte, men antagligen var det nam-
net på något hus, där hon bodde, för någon-
stug med det namnet finnes inte i södra
Halland. Sägner förmäler, att hon var
mycket antlad, och att hon bakade nästan
allting, och att ^{hon} kunde se i det fördolda.
En annan känd "hollkvinna" Mörkel-
fa Stinan hade hört av henne, berättas
det. Mörkelha Stinan bodde en tid i Mörk-
hults by i Veinge socken, men på äldre dagar

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:o 6043

Landskap: Halland

Upptecknat av: Bror Jansson

Härad: Hög

Adress: Skattarp

Socken: Laholms lands församling

Berättat av: Peter Magnus Bengtson 12

Uppteckningsår: 1939

Född år 1855 i Laholms lands förs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

flyttade hon därifrån till en annan by i samma socken. Kloka Spinnen var den allmänna benämningen på henne.

En bonde från Bjäre härad i Skåne (Bjäreby) blev av med ett föl på efterhösten. Han betade överakt hemitering utan att finna det. När han inte kunde hitta fölet trodde han, att någon hade stulit det och sökte då råd av Anna i Jytared. Hon var inte hemma, utan han träffade bara en flicka på stället. Denna sade, att Anna var borta och inte kom hem på flera timmar. Som där stod ett hölass i "vånga porten", och han var trött

Skriv endast på denna sida!

6043

ACC. N.R.

Landskap: Halland Upptecknat av: Profansen
Härad: Höle Adress: Skattarp
Socken: Lekholms landsförs Berättat av: Peter Magnus Bengtson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Lekholms landsförs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

kröp han upp i lassen för att vila,
tills han kom igen. Han somnade men
vaknade, då han hörde en röst sade
från himmelen: "Här luktar kristet blod,
vi näsan av den." En annan röst:
"De kan ja' inte, för han läste fader
vår, innan han lä' se." Den andra
rösten fortsatte: "Han söker efter sitt
föt, oh det står i en massa till magen
oh kan inte komma därifrån. Mossen
är på huse egna ägor." Borden låg en stund
tyst oh stilla, oh då ^{han} förvissat sig om, att
båda rösterna avlägsnat sig, steg han
ned från kölasset, Han hade nu fått reda

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6043**

Landskap: *Skåneland* Upptecknat av: *Bror Jansson*
 Härad: *Hör* Adress: *Skattarp*
 Socken: *Laholms landsförs.* Berättat av: *Peter Magnus Bengtsson*
 Uppteckningsår: *1939* Född år *1855* i *Laholms landsförs.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

på var hans fäl var och behövde därför ej.
 fråga Anna. Därför begav han sig hem ge-
 nast, och han fann mycket riktigt fälet
 stående i en mosse. När Anna kom hem,
 sade prigan, att en bjälbo hade sökt henne,
 och han hade lagt sig i hölaset, för att
 vänta på Anna. Då de kommo ut för att
 tala med honom, var ^{han} redan försvunnen.

ACC. N:R. 6043

Landskap: Halland Upptecknat av: Bronforsen
Härad: Höle Adress: Shallarp
Socken: Laholms landsförs Berättat av: Peter Magnus Branstén
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Laholms landsförs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

15

Ställa till rätta tjuvagods.

I mitten av 1800-talet inne-
hade en skänning, som ^{hette} Anders Persson, skum-
mestörs gård i Skummestörs socken. En
sommardag när kreaturen voro fjutrade ute,
kom en dräng från Veka förbi dem och
gick då se, att kreaturen hade nya tjuder.
På natten begav han sig dit och stäl dem.
Anders Persson skickade bud till klaka
Stinan (Körkulta Stinen) och frågade efter
råd. Hon sade, att hon skulle sända dit
tjuven med tjubren nästa natt. Bonden
vaktade vit äkern, där kreaturen stodo,
och fram på natten kom tjuren, en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6043

Landskap: Fladland Upptecknat av: Bror Jansson
Härad: Flö Adress: Skattorp
Socken: Laholms lands församling Berättat av: Peter Magnus Frykholm¹⁶
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Laholms lands förs.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

bonddräng från Veka i samma socken. Han
gick i bara skjortan i sömne och hade
gått önda från Veka. Framkommen till
platsen, där han tagit tyguren, lade han
dem där. Då kom Anders Persson fram,
och drängen fick en "våldig massa
pyrl." Morhella Stenar tog 12 öre för
sitt "holleri".

ACC. N:R. 6043

Landskap: Halland Upptecknat av: Per Jansson
 Härad: Höke Adress: Skutumpah
 Socken: Loholms lands församling Berättat av: Peter Magnus Bengtson
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Loholms lands förs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jättegravarna i Skla.

Någonstädes i Skla i Loholms
 lands församling låg finnes en grav, som
 benämnes jättegravarna, och ännu finnes
 åtminstone namnet kvar. Sägner för-
 mäter, att en jätte, som bodde i Skla, var
 mycket gammal och trött på livet och
 ville dö. Han övertalade sin dräng, att
 slipa (vassa) sin väja och med denna
 taga jättens liv. De kommo överens om,
 att drängen skulle sticka väjan i jätten.
 Detta gjorde han, men jätten föll över ho-
 nom, så att även drängen miste ^{livet}. När
 drängen vill väja i handen, fick han en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. **6043**

Landskap: *Halland* Upptecknat av: *Bror Jansson*
Härad: *Högh* Adress: *Skottorp*
Socken: *Laholms landsförsam.* Berättat av: *Peter Magnus Dringsten* 18
Uppteckningsår: *1939* Född år *1855* i *Laholms landsförs.*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

förmaning av jätten, att han skulle akta sig, så att inte han ^(jätten) föll över bord, men drängen kom inte undan kvickt nog utan stört med han också. Både jätten och drängen lades i samma grav och den är 6 (sex) alna lång.

Se sid. 2 i de uppteckningarna, som berättats av Astrid Isaksson, Perstorp, Rönneåström.

* Drängen skulle hålla värjan rätt ut, och så skulle jätten "rännas" emot den.

ACC. N:R. **6043**

Landskap: *Calland*

Upptecknat av: *Bror Jansson*

Härad: *Häk*

Adress: *Skattarp*

Socken: *Laholms landsförs*

Berättat av: *Petter-Magnus Bengtsson*

Uppteckningsår: *1939*

Född år *1855* i *Laholms landsförs*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

19.

I: 8: 42.

*Petter-Magnus Bengtsson, Mellby,
Laholms landsförsamling.*

6043

ACC. N:R.

Landskap: *Halland*Upptecknat av: *Per Jansson*Härad: *Hök*Adress: *Skottorp*Socken: *Laholms landsförs*Berättat av: *Peter Magnus Bengtsson*Uppteckningsår: *1939*Född år *1855* i *Laholms landsförs*LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20.

I: 8:43.

*Peter-Magnus Bengtssons gård. Där
finnes out, vad man kan tänka sig
av gammalt "skräp".*

Skriv endast på denna sida!

6043

ACC.-N:R.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Bror Jansson
Härad: Skåne Adress: Skåne
Socken: Laholms landsförs Berättat av: Petter Magnus Bengtson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Laholms landsförs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

21.

Petter Magnus Bengtsson, i äldre
Medley i Laholms landsförsamling är född
på samma plats, där han nu bor. Bengt-
son har försökt lite av varje i sin del.
Först lärde han till målare, men efter
något år övergav han detta yrke, och
blev handlare. Han och en bröder till honom
skaffade sitt förs ställe gemensamt ett tag. Men
brodern övertog så hemmanet, och själv
började han att helt ägna sig åt han-
del. I sin krafts dagar var han en
av de största affärsmännen i trakterna.
Han är ogift och har en äldre frun-
kimmer, som ser om honom. Han

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6043

Landskap: Halland Upptecknat av: Per Jansson
Härad: Lök Adress: Skattung
Socken: Laholms landsförs Berättat av: Peter Magnus Bengtson
Uppteckningsår: 1939 Född år 1855 i Laholms landsförs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

22.

har en ovanligt gott minne men
talar inte gärna om någonting för folk,
som han inte känner. Sägnerna, som
han omtalat, har han hört dels av
sina föräldrar, och en dels kommer han
ihåg historier från den tiden, då han
 gick omkring i skugorna och målade och
tapetserade. Hans moder var barnfödd
i Eskilstorp i Östra Karup, och av henne
har han bl. a. hört sägnerna om trollen
vid Klacken och vättarna. Själv var han
inte precis rädd för övernaturliga väsen,
ty han hade aldrig hört eller sett något sådant

Skriv endast på denna sida!